

A pártok bejegyzéséről

A Magyar Közlöny 77. számában megjelent a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló törvény. Ez a már működő pártoknak is kötelezővé teszi a pártként való bejegyzetést, ami azonban nem érinti jogfolytonosságukat. A bejegyzetetésre azért van szükség, hogy a választások idején egyértelműen megállapítható legyen: mely társadalmi szervezetek működnek pártként. A pártoknak e törvény hatálybalépésétől számított 3 hónapon belül kell kériük nyilvántartásba vételüket.

A törvény lehetővé teszi: a már bejegyzett társadalmi szervezetek kinyilvánítsák, hogy pártként kívánnak működni. Ehhez az szükséges, hogy más pártokhoz hasonlóan bejelentsek: a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló törvényt magukra nézve kötelezőnek ismerik el, és ezt alapszabályukkal igazolják.

Kizárólag a tagok akaratától függ, hogy egy, az egyesülési jog alapján létrejövő vagy már létrejött szervezet pártként kíván-e működni.

A törvény a pártként való működés előfeltételeként előírja a vagyonmérleg benyújtását.

Hűen az értékekhez

A novemberi Tiszatájban olvastuk...

Nyíró József három naplórészletével kezdődik a *Tiszatáj novemberi száma*. E sorok írója is ahhoz a fiatalabb olvasónemzedékhez tartozik — ha egyáltalán van ilyen —, akinek Nyíró neve nem sokat, de ha mégis, inkább rosszat jelent. Jelentett, írom át a szót múlt időre, mert hála a torz politikai nehézségektől mindinkább megszabadulni látszó könyvkiadásnak, már Nyíró József regényét, pontosabban novelláinak válogatott gyűjteményét is ott látni a könyvesstandok kavalkádjában. (*Leánykérés a havason*.) Így aztán lassanként nem csak azt a hazugságot felejtjük el, hogy Nyíró fasiszta volt, hanem megismerhetjük az író valóságos értékeit. Még akkor is, ha élete nagy tévedéseként a székely származású, papnak készülő, majd a földművelésbe is beleszórt író 1944-ben részt vesz a soproni nyilasországyűlés munkájában, majd a képviselők zömével nyugatra menekül. Nyíró Spanyolországot választotta. Három, a *Tiszatájban* most közzétett írása már egy haldokló, a halállal viaskodó a szülőföldjéhez, származásához mindvégig görccsen ragaszkodó ember megalázó vallomása. „Nem, nem, itt nem tudok meghalni. Akárhogy szere-

tem, akárhogy becsülöm, idegen ez a föld nekem. Minden föld idegen. Ha már azonban nem lehet kitérni a nagy törvény elől, igyekszem átvarázsolni. Hallatlanul megkényszerített képzelettel idehozom magamat, a szülőföldet, a Hargitát, Rika rengetegét, Küküllőt, Csicsert, Budvart, a pisztrángos patakokat, a virágos réteket, ellopom a búkkösokeket, fehérren villámló nyírjekeket, az elvesztett csodás magyar világot, és gyönyörű képek vonulnak el szemem előtt. Így talán könnyebb lesz.”

Olasz Ferencnek már valószínűleg nincsenek ilyen illúziói, a keserűsége is nagyobb. A székelykapuk fotógyűjteményét tartalmazó könyvéről Sütő András írt nagyon szép és nagyon fontos bevezetőt, mely különben Sütőre jellemzően önálló, autentikus írás székelyekről, kapukról, Orbán Balásról és az ostoba dúhról, ami Erdély magyar értékeit hamisítja és pusztítja.

Olasz Ferenc — aki évek, évtizedek óta járja a magyarok lakta szűkebb világát, hogy fotográfiákba, filmekbe rögzítve mentse a kultikus művészet emlékeit — Ablonczy László készített beszélgetést. Ebből többek között kiderül, hogy az utóbbi évtizedek kézi vezérlésű kultúrpolitikai légkörében micsoda konok elszántság és dacos küldetéstudat kellett ahhoz, hogy Olasz Ferenc mindvégig hű maradjon a maga kijelölt értékekhez, hogyan járta az Örség és Erdély tájait székelykapukat, pléh krisztusokat, elhagyott temetőket filmezve és fényképezve.

A lap verseit Kiss Anna, Kalász Márton, Utassy József és Sárközi József jegyzi.

Folytatódik Tamási Aron erdélyi útleírása, valamint olvashatjuk még sok más mellett a jugoszláviai magyar író, Gion Nándor naplórészletét.

Dal

HOZZÁSZÓLÁS

Érvényes telefonok

Kisebbsajta vihart kavart csak a múlt heti provokáció Pécsért, amivel valakik kultúraellenes szinben igyekeztek feltüntetni az egyik ellenzék párt helyi csoportját; ottjártamkor, hét végén, már alig voltak érezhető a botrány nyomai. Nem kívánok magunknak ilyesfajta szenzációkat, de bevallom, kicsit irigylem pécsi barátaimat azért, hogy városuknak csak ilyen jellegű kulturális botrányok jutottak osztályrészül. Ha ma valahol Magyarországon a politikai lejáratás legalkalmasabb eszköze a kultúraellenesség vádjá kínálkozik, akkor — függetlenül a provokáció izléstelen primitívsgétől — ott van ok a bizakodásra, itt pedig az irigységre. Ott az a deviancia, a megszokottól botrányosan eltérő, amiről itt — hátunk mögött Tiszatáj-ügyekkel, vagy sajtópolitikai pengévalásokkal — még nem tudunk eléggé megbizonyosodni, hogy nem a kulturális élet természetadta jellemvonása.

Az autonómiáról van szó, arról a külső és belső szabadságról, amelynek hiányában jobbra csak irányítani lehet a kultúrát; művelni kevésbé; amely tehát természetesen létmódja minden valamire való szellemi tevékenységnek. Nemigen tudnánk eldönteni azt, hogy mennyiségi eltérés, vagy minőségi különbség volt-e a két város kulturális életének belső szerkezetében. Végül is „kulturpolitikai irányítás” itt is, ott is volt, viszont az irányítás technikáinak különbségét a felvilágosult monarchia és a piti rablólovag uralkodói technikája közötti különbség példázhatja a leginkább. A történetek a feudalizmus kategóriájába sorolják mindkettőt, csak az előbbi szabályozottabb, kiismerhetőbb és kifinomultabb, aki jól felfogott öns érdekéből az alattvalóknak pont akkora szabadságot ad (de azt mindenképp), amely még nem veszélyezteti hatalmát, de az adott helyzetben elképzelhető legnagyobb teljesítmény elérését teszi lehetővé. Aki látta Pécs belvárosát, képtárát, vagy kézbe vette a Jelenkort, melynek elmúlt tízéves történetében egyetlen, kívülről jött, durva intézkedés sem okozott törést, tudja, miről beszélünk: ott felvilágosult király, itt sötét kiskirály uralkodott.

Most, hogy a mindenféle királyok kora letűnően van, nem lehet tudni, hogy holnap kinek a helyzete lesz kedvezőbb: azoké-e, akiknek eleve nagyobb szabadság lévén, lassabban is haladhatnak, vagy azoké, akiket az előtűnő álló nagyobb akadály nagyobb ugrásra készítet. A helyzet átmeneti, és inkább a felvilágosult főnökkel szemben elnézőbb,

elvégre — maradvány a történelem példánál — 200 éve Franciaországban is azokon a vidékeken nem talált nagy táborra a radikális változtatás eszméje, ahol a régi rendszer jól és hatékonyan működött.

Pécsről visszatérve, elolvastam a múlt szombaton megjelent, *Ruszt Józseffel* készült beszélgetést, és ha jól értettem amit mondott, az általa igenelt helyi kultúrpolitikának az a legfőbb jellemzője, hogy nem kultúrpolitika. Tehát külső és belső rendszerező elve az autonómia. A szerepek világosak: az adminisztráció biztosítja a teljesítmény megszületéséhez szükséges feltételeket, de nem irányít, nem teszi az alkotást bármilyen értelmű „politikai” szemponttól függővé, az alkotók pedig alkotnak, vezetőik legitimitása alulról megerősített, és nem felülről erőltetett. Mindenki azt teszi, ami a dolga, úgy, ahogy normális körülmények között eddig is tenni kellett volna.

Nem tudom, a rendezőnek konkrét színházi problémáiban mennyire van igaza, nem az én illetékességem ezt eldönteni, de az általános helyzetről mondtak igazán helyi példákkal lehet alátámasztani a leginkább. Tény — bár nem eléggé tudatosult — az, hogy Szeged évek óta kettős kulturális élet él: egy irányított hivatalosat, és egy autonóm felhivatalosat — az egyetlen belülről, az egyetemi kultúra négy lapot (*Gondolat* — *Jel*, *Harmadkor*, *AETAS*, *Küzdőtér*) hozott létre, fenntartotta a *Szegedi Egyetem* című lapot, évtizedes színházi hagyományra van, és ne felejtjük: az idei év két nagyszabású kulturális eseménye, a májusi *Bibó-konferencia* és a szeptemberi *EAST színházi találkozó* is az egyetem környékiek munkáját dicséri. Autonómiájuk egészséges, és saját könyvekkel, könyvsorozatokkal igazolható, termékeny szellemi életet hozott létre, amelynek nincsenek botrányai, csak hasznos válságai legfeljebb. Nem követnek feltétlenül egységes koncepciót, erényük a különbözőség, de a tolerancia és az egymásra figyelés ösztönző ereje is. Kétségtelen, más ez, mint a város hivatalos kultúrája, sok esetben azzal szemben forrta ki magát, mégsem mondanám, hogy nem speciálisan itteni.

Ha valami hasonlót szeretne Ruszt József, akkor pontosan mérte fel a helyzetet: neki most nem lehet lassan haladni, a helyzet a radikális változásoké. Talán azért is, mert nincsenek már érvényes telefonok. Ki kell építeni őket, más tenni ügyem nagyon lehetséges, mert nem is érdemes.

Pikó András

Főszerepben a hárfa

A legutóbbi filharmoniai koncerten örömmel üdvözöltük ezt a nem éppen szokványos és igazán ritkán hallható hangszert. A hárfa már a babiloniak idejében ismert volt, és különleges hangzásával, a benne rejlő lehetőségekkel kísérletezésre készítette a hangszerkészítőket és a zeneszerzőket egyaránt.

A ma is élő *Alberto Ginastera* argentin zeneszerző — világhírre ellenére — nálunk kevésbé ismert. Fiaitál éveiben az argentin népzene szenvedélyes propagátora volt, később nagy hatást tett rá Sztravinszkij művészete, majd a formabontó zenei irányzatok megszálottja lett. *Hárfaversenye*, melyet először 1965-ben a Philadelphia zenekar szóllatott meg *Ormandy Jenő* vezényletével, Magyarországra 1970-ben jutott el. A szabályos formákat és melodikus hangzást kedvelő klasszikusokhoz szokott közönség számára zenéje kissé mehökkentő, mégis magával ragadó szokatlan dallamvilágával és ritmikusságával *relletár Melinda* nagyszerűen interpretálta e meg lehetőségen nehéz művet, amely lehetőséget nyújt a hangszer összes adottságainak bemutatására. Ehhez viszont magas fokú zenei intelligenciára, a modern zene iránti fogékonyságra és megfelelő felkészültségre van szükség. A Hárfaversenyt hallgatva bebizonyosodott, hogy a fiatal művész mindezek birtokában van.

Ravel Alborada del gracioso című művének darabjait, melyeket eredetileg zongorára komponált, ifjú-

kori művészársaságának, az „Apacsok” egy-egy tagjának ajánlotta. A zongoradarabot később áthangszerelte zenekarra, melynek során a sokféle hangszer — közöttük a kasztanyetta — szerepeltetésé még inkább hangsúlyozta a spanyolos jelleget. *Ravel* ezzel a művével a programzenére emlékeztet: emberi tulajdonságokat, érzelmeket, természeti képeket jelenít meg a zene eszközeivel. A kompozíció megkapóan szép része a melodikus, lírai hangvételű fagott szóló.

A hangverseny nyitó darabja *Schumann IV.* szimfóniája volt, melyet a zeneszerző 1941-ben írt felesége, *Clara Wieck* születésnapjának megünneplésére. A mű sajátos vonása organikus egysége, a négy tétel tematikus összefüggése, ezért is írta elő a szerző, hogy kompozícióját egyváltban, megszakítások nélkül kell előadni. A lassú bevezetőtél rejtelmességgel bizonytalan hangulatot fest, ezt követi az egyre gyorsuló átvezető rész, majd a sodró lendületű, eleven lüktetésű, mintegy szenvedélyes szerelmi vallomásként is felfogható zárás.

A *Szegedi Szimfónikus Zenekar* *Pál Tamás* keze alatt újra él. Nemcsak lejátssza a kottát pontosan, hanem egyszerű játszi könnyedséggel, máskor szenvedélyesen muzikál. Erződik, hogy produkciójuk mögött rengeteg munka van, de mindez megtérül, hiszen a színpadon a verejtékes próbák elfelejtődnek és előtérbe kerül az önélelt zenélés, az átadás öröme, melyet a közönség őszinte hálával fogad.

Gresó Erzsébet

Mindennapi zsbivásárunk

Az eső rendezi a várost

Gyermekkoromban mindig kellemes érzés fogott el azon a reggelen, mikor eszembe jutott az aznap várható vásári kavalkád, a sokféle apróság csengése-bongása, a gebe vagy éppen jó húsból levő pacik távoli nyertése, a törökméz íze és puha ragacsossága, meg a millió apró jétek, puskák, pisztolyok, hogy szinte belekaprázott a szemem. Aztán másnapra elcsitult minden, és lehetett várni a következő vásárt, ami persze ugyanolyan volt, mint az előző, de a közben eltelt idő várakozása újdonsággá varázsolta.

Mindezek a Dugonics tér és környékén sétálva jutottak eszembe, ahol is a vásári jelleg mindennaposságán elsiklik a szem, és benne semmi különlegeset nem talál. Hacsak nem akkor, mikor újragondoljuk azt a köztudott tény, hogy környezetünk minden aprósága hatást gyakorol hangulatunkra, közérzetünkre.

Mit kíván manapság az ember? Azt hiszem, leginkább nyugalmat.

*

Néhány hónappal ezelőtt egy nyugdíjas bácsi ült mellém a Széchenyi téren egyik padjára, cigarettát kért, aztán beszédbe elegyedtünk.

— Tudja, én szinte az egész országot bejártam, de ilyen nyugodt légkörű várost még nem látogtam, mint Szeged — mondta lírai hangon, olyasfajta nyugodtsággal, melynek

már több ízben fordultak hozzám, hogy miért nem tesz valamit a sajtó a Dugonics tér és környékén kialakult zsbivásár megszűntetéséért. Mert mondván, nyugodtsággal, melynek

— Tudja, én szinte az egész országot bejártam, de ilyen nyugodt légkörű várost még nem látogtam, mint Szeged — mondta lírai hangon, olyasfajta nyugodtsággal, melynek már több ízben fordultak hozzám, hogy miért nem tesz valamit a sajtó a Dugonics tér és környékén kialakult zsbivásár megszűntetéséért. Mert mondván, nyugodtsággal, melynek

Nagy László felvételei

halkszavúsága könnyen ösztönöz, ha nyugodt terepet szekeverhető a szomorúságtalál”. Ez természetesen gal. De ő valóban nyugodt nem csupán az utcai bazár volt, és örültem, hogy pont Szeged biztosít lelki egyensúlyt egy megfáradt embernek.

*

Mindenki nyugalmat kíván. De nem tudni, kinek, zsinóron mozgatható, bábu miben rejlik a nyugalma. alakú infantilis játékszerek azoknak biztosan nem, akik megjelenése: mivé lesz Sze

Persze a piac mindig oda települ, ahol legtöbb a potenciális vásárló, ez érthető. Csakhogy ott olyan teret sértett a piac, mely konkurrálni semmilyen módon nem tud vele, ám jelenléte a szellem nyugalmat sérti.

A „rend” helyreállításért a sajtó igen keveset tehet, esetleg felhívhatja az illetékesek figyelmét. De amint jobb oldali képünkön is láthatjuk, most csend és nyugalom honol a vidéken — esős nap volt. Úgy tűnik, a természet hivatott kiköszörölni a csorbát: az eső rendezi a várost...

Podmaniczky Szilárd

AUSZTRIA BEMUTATKOZIK

Vacsoraszínház a Tiszta Scallóban november 10-én 19 órakor osztrák tceek, italok, zene, sordola

Kiállítás a SZOT Forrás Hotel Ujszeged november 10-12-ig naponta 10-18 óráig sítűrak, sifelszerelések ár. vitása, sibirze

Érdeklődni: Alföld Tours Utazási Iroda Szeged, Jókai u. 7. Telefon: 12-070, 14-594.